

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу та інноваційного розвитку
Факультет менеджменту

Кафедра публічного управління та адміністрування
і міжнародної економіки

Правове регулювання туристичної діяльності

Методичні рекомендації

методичні рекомендації до виконання практичних завдань і
самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня спеціальності 242 «Туризм» денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2025

УДК 338.48:34
П68

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 12.03.2025 року протокол № 2.

Укладачі:

Л. Ю. Прогонюк – канд. юрид. наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

О. В. Каплій – канд. юрид. наук, доцент кафедри конституційного та адміністративного права і процесу в Чорноморському національному університеті ім. Петра Могили;

Т. Г. Олійник – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

1.	Передмова.....	4
2.	Опис предмета курсу.....	6
3.	Загальний розрахунок годин навчальної дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності»	6
4.	Завдання до практичних занять.....	9
	Використана література	71

1. ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Правове регулювання туристичної діяльності» спрямована на отримання знань про функціонування туристичної галузі, визначення її місця в світовій економіці і вплив туризму на національну економіку.

В процесі освоєння курсу здобувачі вищої освіти засвоюють видову структуру міжнародного туризму, регіоналізацію світу за методологією WTO, особливості організації міжнародного туризму, діяльність туристичних підприємств, закладів розміщення та харчування з організації прийому іноземних туристів, основні правові аспекти, що регламентують зовнішньоекономічну діяльність, питання ціноутворення на послуги іноземного туризму.

Метою навчальної дисципліни є ознайомити здобувачів вищої освіти з найважливішими питаннями, пов'язаними з міжнародним туризмом та особливостями світової туристичної індустрії; сформулювати у здобувачів системні знання з організації міжнародного туризму, визначити роль міжнародного туризму в господарській діяльності суспільства та його основні функції щодо соціальної сфери.

Основними завданнями дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності» є наступні:

- показати глибоке уявлення про історичні аспекти розвитку туризму на планеті, основні чинники розвитку і методи вивчення цього виду господарської діяльності;
- пояснити принципи законодавчого забезпечення і багаторівневого регулювання, організацію та управління туристичним бізнесом у світовому і національному масштабі;
- сформулювати наукове розуміння особливостей формування та спрямування міжнародних туристичних потоків, а також їх значення для розвитку національних економік;
- показати реальні перспективи розвитку туризму в світі та в Україні;
- навчити здобувачів вищої освіти використовувати здобуті знання у своїй практичній діяльності, що пов'язана з туристичним бізнесом.
- виробити вміння та навички із застосування теоретичних знань з основ організації міжнародного туризму, аналізу основних тенденцій та перспектив розвитку міжнародного туристичного бізнесу

Об'єктом дисципліни є вивчення досвіду вітчизняних і міжнародних підприємств по наданню туристичних і супутніх послуг населенню та іншим фірмам, діяльність національних і міжнародних організацій, що здійснюють регулювання міжнародного туризму.

Предметом вивчення дисципліни є основні засади організації туристичної діяльності та світового ринку туристичних послуг, міжнародні угоди в галузі туризму та міжнародні й регіональні туристичні організації.

2. ОПИС ПРЕДМЕТА КУРСУ

Предмет: Правове регулювання господарських відносин

Курс	Галузь знань / напрям підготовки	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість Кредитів ECTS: 4,0 Модулів: 1 Змістових модулів: 4 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин: 4	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування» Спеціальність 242 «Туризм» Бакалавр	Обов'язкова: Модуль I Лекції: 40 Практичні заняття: 40 Модуль II Самостійна робота: 40 Вид контролю: іспит

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПР	СР	КР	Разом
1	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА, ПРИНЦИПИ ТА ПРАВОВІДНОСИ НИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1	Історичні етапи розвитку туристичної діяльності в Україні	2	2	2		6
		2	Нормативно-правове регулювання туристичною діяльністю в Україні	2	2	2		6
		3	Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності	2	2	2		6
		4	Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання	2	2	2		6
		5	Форми і види туристичної діяльності Стратегія туристичної діяльності	2	2	2		6
Всього за змістовий модуль 1				10	10	10		30
Змістовний модуль 2								
2	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СУБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИ Х ВІДНОСИН	6	Учасники туристичних відносин	2	2	2		6
		7	Технологія співпраці туроператора з постачальниками туристичних послуг	2	2	2		6
		8	Технологія діяльності турагентів на ринку туристичних послуг	2	2	2		6
		9	Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності	2	2	2		6
Всього за змістовий модуль 2				8	8	8		24
Змістовний модуль 3								
3	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	10	Договірні відносини у сфері туризму	2	2	2		6
		11	Туристичні формальності та безпека туризму	2	2	2		6
		12	Документи, що регламентують взаємовідносини туроператорів і туристів	2	2	2		6
		13	Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму	2	2	2		6
		14	Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності	2	2	2		6

		15	Особливості правового регулювання окремих видів туризму	2	2	2		6
		16	Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності	2	2	2		6
		17	Використання інформаційних технологій в діяльності туристичних підприємств	2	2	2		6
Всього за змістовий модуль 3				16	16	16		48
Змістовий модуль 4								
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІV. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ЗАХИСТ ПРАВ І ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	18	Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності	2	2	2		6
		19	Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності	2	2	2		6
		20	Правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у сфері туризму	2	2	2		6
				6	6	6		18
Всього годин по навчальній дисципліні				40	40	40		120

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. <i>ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА, ПРИНЦИПИ ТА ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	30	1,0	
Змістовий модуль 2. <i>СУБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИХ ВІДНОСИН</i>	24	0,8	
Змістовий модуль 3. <i>ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ</i>	48	1,6	
Змістовий модуль 4. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ЗАХИСТ ПРАВ І ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	18	0,6	
Всього	120	4	

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання, тиждень
Змістовий модуль 1. <i>ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА, ПРИНЦИПИ ТА ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	30	1-5
Змістовий модуль 2. <i>СУБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИХ ВІДНОСИН</i>	24	6-9
Змістовий модуль 3. <i>ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ</i>	48	10-17
Змістовий модуль 4. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ЗАХИСТ ПРАВ І ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	18	18-20
Всього	120	X

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА, ПРИНЦИПИ ТА ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Історичні етапи розвитку туристичної діяльності в Україні

Ключові слова: labor law, principles, functions, subject of labor law, subjects of labor law.

Туризм належить до видів діяльності людства, історія яких почалася задовго до виникнення цивілізаційного суспільства. У кожен історичну епоху були такі елементи діяльності людей, які тією чи іншою мірою підпадають під категорію туризму. Туризм відіграв значну роль у становленні й розвитку як локальних цивілізацій давнини, так і світової цивілізації загалом. Попри всі трансформації туризм є невіддільною складовою людського соціуму. Чому? Зміст даного заняття допоможе нам сформулювати знання про виникнення та становлення туризму в Україні.

Тема 2. Нормативно-правове регулювання туристичною діяльністю в Україні

Ключові слова: collective agreement, social dialogue, labor collective, employer, trade union organization

Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання. Понятійний апарат у сфері туризму за законодавством України. Концепція системи правового регулювання туризму в Україні та проблеми право-реалізації. Конституція України як правова основа розвитку туризму. Законодавство

України про туризм загальної дії. Спеціальне законодавство України про туризм. Міжнародно-правові акти у сфері туризму.

Тема 3. Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності

Ключові слова: collective agreement, social dialogue, labor collective, employer, trade union organization

Поняття та ознаки міжнародно-правових актів. Види міжнародноправових актів. Міжнародні туристичні організації. Основні міжнародноправові джерела правового регулювання туристичної діяльності. Міжнародно-правові стандарти здійснення туристичної діяльності. Шенгенські угоди.

Тема 4. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання

Ключові слова: collective agreement, social dialogue, labor collective, employer, trade union organization

Мета та завдання державного регулювання і правового забезпечення туристичної діяльності. Етапи становлення та розвитку законодавства про туризм. Виизначення поняття державного регулювання туристичної діяльності. Класифікація нормативно-правових актів, що регламентують туристичну діяльність в Україні. Загальні та спеціальні нормативно-правові акти в туризмі. Міжнародно-правові норми у сфері туризму.

Тема 5. Форми і види туристичної діяльності Стратегія туристичної діяльності.

Ключові слова: collective agreement, social dialogue, labor collective, employer, trade union organization

Реалії сьогодення вимагають якомога швидкої адаптації та гнучкості до сучасних тенденцій. Туризм, як соціально-економічне явище не є винятком, а навпаки інтенсивно реалізує новітні технології, формує соціальні орієнтири та забезпечує економічний ефект. У зв'язку з цим в туризмі виникають нові напрями та види. Це вимагає подальшого поширення класифікації видів туризму. В контексті розвитку туристичної галузі Україні актуальним є аналіз видів туризмі, - про що сьогодні і подискутуємо. Міжнародний і внутрішній туризм як дві основні форми туризму. Класифікація видів туризму за різними критеріями. Спортивний туризм. Характеристика сільського зеленого туризму в Україні

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СУБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 6. Учасники туристичних відносин.

Ключові слова: employment contract, terms of employment contract, form and term of employment contract, labor book

Суб'єкти туристичних правовідносин: поняття, склад та правовий статус (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки; правові принципи і юридичні гарантії; законні інтереси; правосуб'єктність; юридична відповідальність). Органи державної влади, що здійснюють регулювання в сфері туризму (загальної та спеціальної компетенції). Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, права та обов'язки. Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування. Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки тощо).

Тема 7. Технологія співпраці туроператора з постачальниками туристичних послуг.

Ключові слова: surrendering, termination, dismissal, employment contract, grounds for dismissal

Туроператори з'явилися на ринку туристичних послуг в середині ХІХ ст. Бурхливий розвиток їх діяльності почався у 60-х роках ХХ ст., коли зросла активність авіакомпаній і місткість літаків, знизилась вартість авіаперевезень. Пропозиція недорогих подорожей стимулювала попит, а туроператори стали тим елементом туристичного ринку, який сприяв задоволенню зростаючого попиту, створюючи комплексний турпродукт масового споживання. Одним із найважливіших завдань туроператора в процесі здійснення його діяльності є вибір надійних постачальників та ділових партнерів.

Взаємовідносини туроператора з основними бізнеспартнерами повинні ґрунтуватись на принципі багатоваріантності, тобто вибір партнерів повинен здійснюватись завизначеною системою критеріїв. Які ж ці критерії? Заняття допоможе оцінити перспективність та доцільність встановлення партнерських відносин.

Тема 8. Технологія діяльності турагентів на ринку туристичних послуг.

Ключові слова: working hours, unplanned working day, working week, working day, overtime work

Робота з туристичними агентствами сьогодні є одним із основних напрямів поточної і стратегічної діяльності будь-якого туроператора. Роль турагентів у процвітанні та успішності бізнесу оператора неможливо переоцінити, оскільки яким би відомим не був оператор, які б цікаві тури він не пропонував, без ефективно працюючої розширеної агентської мережі він нічого б не зміг досягти в сфері туризму. Саме з цієї причини в структурі будь-якого оператора є або відповідальна особа, або навіть цілий відділ, що працює з агентами і розробляє нові способи, засоби стимулювання і підвищення ефективності агентської активності. В чому суть діяльності турагентів на ринку туристичних послуг? Сьогодні рогляємо всі аспекти їх діяльності.

Тема 9. Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності

Ключові слова: working hours, unplanned working day, working week, working day, overtime work

Сутність організаційно-правового регулювання туристичної діяльності. Ліцензування туристичної діяльності. Законодавство України, що встановлює вимоги до провадження туроператорської та турагентської діяльності. Органи ліцензування туроператорської та турагентської діяльності. Перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для туроператорської та турагентської діяльності. Ліцензійні умови провадження туроператорської та турагентської діяльності: організаційні вимоги; загальні вимоги до службового приміщення (офісу); кваліфікаційні вимоги; вимоги до кадрового складу працівників туроператора і турагента; вимоги до фінансового забезпечення відповідальності туроператорів і турагентів; загальні вимоги до укладання договорів при здійсненні туристичної діяльності; вимоги щодо забезпечення страхового захисту туристів; вимоги до інформаційно-рекламної діяльності туроператорів і турагентів та інші.

Сертифікація і стандартизація у сфері туризму. Державна система стандартизації безпосередньо у сфері туристичної діяльності. Обов'язкова і добровільна сертифікація. Правила проведення обов'язкової сертифікації готельних послуг та послуг харчування. 7 Категоризація об'єктів туристичної інфраструктури. Правове регулювання процедури встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання). Міжнародні системи класифікації готелів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Тема 10. Договірні відносини у сфері туризму.

Ключові слова: discipline of labor, disciplinary liability, misconduct, punishment, reprimand, dismissal

Загальні умови укладення договорів у сфері туризму. Правові засади укладення договору на туристичне обслуговування, права та обов'язки сторін. Відповідальність за невиконання договірних зобов'язань. Правові підстави укладення агентського договору, його особливості. Межі відповідальності сторін за посередницьким договором. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу в сфері туризму. Інші види договорів у сфері туризму за законодавством України.

Тема 11. Туристичні формальності та безпека туризму

Ключові слова: discipline of labor, disciplinary liability, misconduct, punishment, reprimand, dismissal

Загальні положення забезпечення безпеки туризму.

Міжгалузєва програма забезпечення захисту та безпеки туристів на 2007-2012 роки. Види ризиків у сфері туризму: правові заходи запобігання. Фінансові гарантії відповідальності туроператора та турагента як запобіжний захід фінансової безпеки.

Туристичні формальності: сутність та правові засади дотримання. Право на свободу туристичних подорожей та Шенгенський простір. Захист інтересів українських туристів за межами України

Тема 12. Документи, що регламентують взаємовідносини туроператорів і туристів

Ключові слова: discipline of labor, disciplinary liability, misconduct, punishment, reprimand, dismissal

У процесі здійснення туристичної діяльності між туроператором (турагентом) та туристом виникають відносини, суть яких полягає у наданні послуг однією стороною іншій. Відповідно між ними виникають зобов'язання, які засвідчуються договором на туристичне обслуговування. Цей договір є бб різновидом договору про надання послуг. У ст. 901 Цивільного кодексу України сказано, що за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу.

Тема 13. Правове регулювання порядку виїзду з України та в'їзду в Україну з метою туризму

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Порядок здійснення права громадян України на виїзд за кордон і в'їзд в Україну, правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок. Особливості правового регулювання виїзду дітей за кордон на відпочинок і оздоровлення.

Загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію.

Правове регулювання порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну. Правові наслідки порушення законодавства України іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними й фізичними особами, які їх приймають чи надають їм послуги.

Тема 14. Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України. Правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи. Основні види страхування та особливості правового регулювання в туризмі: обов'язкове медичне страхування туристів та страхування від нещасного випадку; страхування цивільної відповідальності туриста; страхування відповідальності суб'єкта туристичної діяльності; майнове

страхування - страхування багажу туриста під час подорожі; страхування анулювання договору про туристичне обслуговування з поважних причин; асістанс, його особливості; обов'язкове страхування автоцивільної відповідальності за кордоном - «Зелена картка»; інші.

Тема 15. Особливості правового регулювання окремих видів туризму

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Основні види туризму за законодавством України. Морські й річкові круїзи: поняття та види. Організація та обслуговування морських і річкових подорожей.

Правові основи здійснення морських круїзів. Договірні зобов'язання на морському транспорті. Договір морського перевезення пасажирів. Поняття договору морського круїзу. Договір морського агентування. Договір чартеру (фрахтування) суден на певний час. Договір лізингу судна. Договір морського страхування.

Порядок здійснення річкових круїзів. Відповідальність організаторів круїзу. Особливості правового регулювання сільського туризму в Україні. Європейський досвід правового регламентування розвитку сільського туризму

Тема 16. Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні.

Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.

Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.

Податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі

Тема 17. Використання інформаційних технологій в діяльності туристичних підприємств.

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Туристичний бізнес, як одна з динамічних сфер світової економіки, є інформаційно насиченою галуззю. Оскільки туристичну послугу переважно купують заздалегідь і далеко від місця споживання, то інформаційне забезпечення відіграє вирішальну роль у поєднанні учасників туристичного ринку в єдину, цілісну систему. Таким чином, бізнес-процеси у галузі туризму істотно залежать від зображень, описів, засобів комунікацій і передачі інформації. Це означає, що успішний результат туроперейтингу залежить від

параметрів швидкості передачі і обміну інформацією, від її актуальності, своєчасності отримання, адекватності і повноти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ЗАХИСТ ПРАВ І ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 18. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Загальні правила здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності. Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері туризму. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження туроператорської та турагентської діяльності. Контроль за здійснення туристичного супроводу. Податкові перевірки суб'єктів туристичної діяльності. Перевірки фондів соціального страхування: у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття.

Перевірки інспекції з праці. Перевірки суб'єктів туристичної діяльності державними органами у сфері захисту прав споживачів.

Тема 19. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності.

Ключові слова: labor disputes, employer, hired employee, reconciliation commission, labor disputes commission, court.

Види порушень законодавства України в галузі туризму: загальні положення. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму. Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення. Цивільно-правова відповідальність: загальні положення. Забезпечення виконання зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Відповідальність за порушення зобов'язання. Дисциплінарна відповідальність у сфері туризму. Господарсько-правова відповідальність. Кримінальна відповідальність у сфері туризму.

Тема 20. Правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у сфері туризму.

Правові основи євроінтеграційних процесів України та адаптація законодавства до норм Європейського Союзу.

Гармонізація законодавства України про туризм з нормами Європейського Союзу. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС та їх державами - членами.

Основні напрями співпраці України з державами-членами ЄС у галузі

туризму. Інститути громадянського суспільства та євроінтеграційні процеси України: правові основи.

7.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва змістового модуля/тема	Обсяг років	Форма контролю
Змістовий модуль 1. ПРЕДМЕТ, ДЖЕРЕЛА, ПРИНЦИПИ ТА ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
<p>Тема 2. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція як джерело правового регулювання туристичної діяльності. 2. Законодавство України про туризм. 3. Принципи правового регулювання туристичної діяльності. 4. Закон України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт. 5. Структура Закону України «Про туризм». 6. Сфера дії Закону України «Про туризм». 7. Завдання законодавства України про туризм. 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства в галузі туризму 9. Постанови Кабінету Міністрів України у сфері правового регулювання туристичної діяльності в Україні. 10. Укази Президента України у сфері правового регулювання туристичної діяльності в Україні. 11. Правове регулювання туристичної діяльності на локальному (регіональному) рівні. 	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Тема 4. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки туристичної діяльності. 2. Організаційні форми туризму. Внутрішній та міжнародний туризм. 3. Види туризму. 4. Правовий статус туристичних агентів. 5. Правовий статус туристичних операторів. 6. Права та обов'язки туристів та екскурсантів. 	2	Розв'язок завдань відповідно до методичних рекомендацій

Назва змістового модуля/тема	Обс яг годи н	Форма контролю
<p>Тема 5. Форми і види туристичної діяльності Стратегія туристичної діяльності (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародний і внутрішній туризм як дві основні форми туризму 2. Класифікація видів туризму за різними критеріями. 3. Спортивний туризм 4. Характеристика сільського зеленого туризму в Україні 5. Туристична стратегія і туристична тактика – основа державної туристичної політики. 6. Мета, цілі та завдання стратегії туризму 7. Напрями реалізації Стратегії 8. Механізми та інструменти реалізації стратегічних заходів 9. Моніторинг реалізації Стратегії 	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Змістовий модуль 2. СУБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИХ ВІДНОСИН</p>		
<p>Тема 6. Суб'єкти туристичних відносин(2 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте правовий статус суб'єктів туристичної діяльності. 2. Назвіть органи загальної та спеціальної компетенції, що здійснюють державне регулювання у сфері туризму. 3. Охарактеризуйте громадські туристичні організації: правовий статус, правові засади створення та функціонування. 4. Визначте коло суб'єктів туристичних відносин. 5. Назвіть суб'єктивні права і юридичні обов'язки туристів. 6. Визначте юридичну відповідальність суб'єктів туристичних відносин. 	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Тема 8. Технологія діяльності турагентів на ринку туристичних послуг (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Турагент як посередник. Функції туристичного агентства 2. Класифікація турагентств 3. Співпраця ТО з турагентом (права та обов'язки) 4. Створення турагентської мережі 	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Тема 9. Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація туристичної діяльності. 2. Ліцензування туристичної діяльності. 3. Сертифікація і стандартизація у сфері туристичної діяльності. 4. Встановлення категорій об'єктів туристичної інфраструктури. 5. Державний контроль за діяльністю в сфері туризму. 	2	Розв'язок завдань відповідно до методичних рекомендацій
<p>Змістовий модуль 3. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ</p>		

Назва змістового модуля/тема	Обс яг годи н	Форма контролю
<p>Тема 10. Договірні відносини у сфері туризму (2 год.)</p> <p>1. Цивільно-правовий договір як важливий регулятор відносин з надання послуг</p> <p>2. Особливості класифікації договорів в галузі туризму</p> <p>3. Договори про співпрацю з партнерами – виконавцями окремих послуг: - угода на перевезення (з авіакомпанією, залізничною компанією, на автотранспортне обслуговування); - угода на розміщення (з готельним підприємством); - угода з підприємством харчування (якщо надається поза закладом розміщення); - договори на надання послуг гідів - екскурсуючих, перекладачів; - страхові угоди</p> <p>4. Документальне оформлення взаємин турфірми з клієнтом</p> <p>5. Договір про надання туристичних послуг. Права й обов'язки сторін</p> <p>6. Туристичний ваучер і туристична путівка. Порядок оформлення</p> <p>7. Міжнародний туристичний ваучер</p>	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Тема 12. Документи, що регламентують взаємовідносини туроператорів і туристів (2 год.)</p> <p>1. Документи на замовлення (замовлення, лист бронювання, підтвердження бронювання)</p> <p>2. Документи для клієнта: - заява; - договір на туристичне обслуговування; - турпутівка, ваучер; - страховий поліс; - віза (при необхідності); - квиток на транспорт</p> <p>3. Документи, що засвідчують особу (паспорт, доручення на дітей)</p> <p>4. Перелік документів в залежності від специфіки туру</p>	2	Усне обговорення питань, у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання теми
<p>Тема 15. Особливості правового регулювання окремих видів туризму (2 год)</p> <p>1. Основні види туризму за законодавством України.</p> <p>2. Морські та річкові круїзи: поняття та види. Організація і обслуговування морських і річкових подорожей.</p> <p>3. Особливості правового регулювання сільського туризму в Україні та світі.</p>	2	Розв'язок завдань відповідно до методичних рекомендацій
<p>Змістовий модуль 4 ЗАХИСТ ПРАВ І ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</p>		
<p>Тема 19. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності (2 год.)</p> <p>1. Види порушень законодавства України у сфері туризму: загальні положення.</p> <p>2. Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму.</p> <p>3. Відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства у сфері туристичної діяльності.</p>	2	Розв'язок завдань відповідно до методичних рекомендацій
Разом по дисципліні	20	

7.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

<i>Назва змістового модуля/тема</i>	<i>Обсяг годин</i>	<i>Завдання</i>
Змістовий модуль 1.		x
Тема № 1. Регіональні туристичні організації відіграють значну роль у розвитку міжнародного туризму певного регіону.	20	- тестування у СДН Moodle; - опитування; перевірка завдань самостійної роботи
Змістовий модуль 2.		
Тема 2. Опрацюйте літературу, виберіть одну з міжнародних туристичних організацій (на вибір студента), складіть план та підготуйте доповідь.	5	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Тема 3. Опрацювати Закон України « Про туризм». Скласти словник туристичних термінів (терміни згідно Закону)	5	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Змістовий модуль 3.		
Тема 4. Доповідь на тему « Стратегія розвитку туризму Миколаївської області»	11	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Тема 5. Туроператорська діяльність в Україні (топ 10 ТО за кількістю туристів у 2021 р.). Проблеми, з якими стикнулися туристи в минулому році. Опрацюйте інтернет-джерела	11	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Змістовий модуль 4.		
Тема 6. Доповідь на тему « Професійні компетенції сучасного турагента». Підготуйте творчу презентацію	4	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Тема 7. Опрацювати тему «роль маркетингових систем у розподілі туристичних продуктів».	4	- захист доповідей, презентацій, повідомлень; - опитування; - перевірка завдань самостійної роботи
Всього	60	-

7.6. Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

а) для поточного контролю

1. Основні цілі та способи державного регулювання в галузі туризму.
2. Основні пріоритетні напрями державної туристичної політики.
3. Законодавче забезпечення туристичної діяльності в Україні.

4. Програми розвитку туризму як засіб реалізації державної туристичної політики в Україні.
5. Система органів державного управління туристичною галуззю в Україні.
6. Порівняльна характеристика моделей управління туристичною галуззю в Україні та за кордоном.
7. Законодавче визначення суб'єктів туристичної діяльності.
8. Організаційно-правове забезпечення туроператорської діяльності.
9. Правові основи турагентської діяльності.
10. Фінансове забезпечення відповідальності туристичних операторів.
11. Фінансове забезпечення відповідальності туристичних агентів.
12. Механізм отримання банківської гарантії фінансового забезпечення відповідальності туроператора (турагента).
13. Проблеми відшкодування збитків, заподіяних туристу внаслідок неплатоспроможності туроператора.
14. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо забезпечення безпеки туристів.
15. Правові аспекти страхування туристів при здійсненні туристичних поїздок.
16. Види страхування в сфері туризму.
17. Мета та об'єкти ліцензування в галузі туризму.
18. Порядок ліцензування туроператорської і турагентської діяльності.
19. Ліцензійні умови провадження туристичної діяльності.
20. Контроль дотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов.
21. Правові підстави анулювання ліцензії.
22. Правові аспекти екскурсійної діяльності.
23. Кваліфікаційні вимоги для екскурсиводів.
24. Кваліфікаційні вимоги для гідів-перекладачів.
25. Порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу.
26. Кваліфікаційні вимоги до кадрового складу працівників туристичних підприємств.
27. Поняття про стандартизацію, її мета і завдання.
28. Правові основи стандартизації в Україні.
29. Становлення і розвиток стандартизації у сфері туризму.
30. Сучасні стандарти в галузі туризму.
31. Особливості стандартизації у сфері сільського зеленого туризму.
32. Проблеми стандартизації туристичної індустрії в Україні.
33. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення туристів.
34. Правила користування готелями та надання готельних послуг.
35. Мета і завдання сертифікації туристичних послуг.
36. Види сертифікації туристичних послуг.
37. Порядок обов'язкової сертифікації послуг розміщення.
38. Сертифікація послуг харчування.
39. Нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму.

40. Організаційні вимоги щодо надання послуг сільського туризму.
41. Проблеми і завдання організаційно-правового забезпечення діяльності в сфері сільського зеленого туризму.
42. Правові аспекти організації дитячого туризму.
43. Порядок організації виїзду дітей за кордон у туристичну подорож.
44. Організаційно-правові форми туристичного підприємства.
45. Договірні відносини між суб'єктами туристичної діяльності.
46. Договори туроператора з постачальниками послуг.
47. Договір між туроператором і турагентом.
48. Договір про туристичне обслуговування.
49. Вимоги до форми та порядку укладення договору надання туристичних послуг.
50. Порушення прав споживачів при укладенні типових договорів надання туристичних послуг.
51. Правові підстави розірвання договору на туристичне обслуговування.
52. Правила використання ваучера на надання туристичних послуг.
53. Статистична звітність у галузі туризму.
54. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері туристичної діяльності.
55. Відповідальність туроператора (турагента) за невиконання умов договору на туристичне обслуговування.
56. Види юридичної відповідальності суб'єктів туристичної діяльності.
57. Права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
58. Права та обов'язки туристів при підготовці та під час подорожі.
59. Мета та основні завдання Державної програми розвитку туризму.
60. Проблеми реалізації державних і регіональних програм розвитку туристичної галузі.

б) питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
2. Права та обов'язки туристів при підготовці та під час подорожі.
3. Порівняльна характеристика моделей управління туристичною галуззю в Україні та за кордоном.
4. Порядок організації виїзду дітей за кордон у туристичну подорож.
5. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення.
6. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення туристів.
7. Нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму.
8. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо забезпечення безпеки туристів.
9. Теоретико-методологічні та інституційно-правові засади здійснення туристичної діяльності.
10. Правовий статус міжнародних організацій в галузі туризму.
11. Передумови та чинники формування законодавчих основ туристичної діяльності в Україні.
12. Правові засади туристичного бізнесу в різних країнах (за вибором).

13. Становлення туристичного законодавства в європейських країнах.
14. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності туристичних підприємств.
15. Система нормативно-правових актів про зовнішньоекономічну діяльність
16. Туристські формальності. Порядок виїзду українських громадян за кордон.
17. Сутність, структура та інструменти державного регулювання туризму.
18. Державна туристична політика європейських країн.
19. Державна туристична політика США (Єгипту та ін. країн за вибором).
20. Способи вдосконалення нормативно-правового регулювання механізму фінансового забезпечення юридичної відповідальності туроператорів і турагентів.
21. Податкове регулювання туристичної діяльності.
22. Міжнародно-правове регулювання туристичної діяльності.
23. Державне регулювання міжнародної туристичної діяльності.
24. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності
25. Ліцензування туроператорської і тур агентської діяльності.
26. Реєстрація туристичного підприємства. Ліцензування.
27. Розробка пакета документів для створення туристичного підприємства
28. Сертифікація у сфері туристичної діяльності.
29. Організаційно-правові питання з трудових відносин у туристській діяльності.
30. Правові аспекти страхування туристів при здійсненні туристичних поїздок.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: своєчасність та правильність виконання завдань представлених у методичних рекомендаціях з дисципліни; повнота і правильність відповіді під час усного опитування; виконання контрольних робіт. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань для самостійної роботи з дисципліни та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, тестування, індивідуальні завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у СДН Moodle <https://>

<https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2543>. Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2543>.

Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання заліку.

Виставлення підсумкової оцінки (заліку) здобувачу вищої освіти, який успішно виконав обсяг запланованих заходів навчальної дисципліни, може бути здійснено за його відсутності (мін 60,0 балів за шкалою ЄКТС). За умови бажання збільшити кількість балів здобувач вищої освіти складає залік у вигляді усної співбесіди за визначеними питаннями для підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 60,0 балів до сесії не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Таблиця 8 Схема поточного і підсумкового контролю знань (у т.ч. за умови змішаної (дистанційної) форми навчання)

№ змістового модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	8	8	усне обговорення питань (опитування), у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання	3	1	2	3	6
			перевірка вирішених практичних завдань	3	1	2	3	6
			тестування у СДН Moodle	2	2	2	4	4
			захист доповідей, презентацій	1	3	4	3	4
			перевірка завдань, які винесені на самостійне опрацювання	3	1	2	3	6
			Модульна контрольна робота 1	1	3	5	3	5
			Разом по змістовому модулю	13			19	31
2	22	22	усне обговорення питань	8	1	2	8	16

		(опитування), у т.ч. тих, які винесені на самостійне опрацювання					
		перевірка вирішених практичних завдань	8	1	2	8	16
		захист доповідей, презентацій	1	3	4	3	4
		тестування у СДН Moodle	5	2	2	10	10
		перевірка завдань, які винесені на самостійне опрацювання	8	1	2	8	16
		Модульна контрольна робота 2	1	4	7	4	7
		Разом по змістовому модулю	31			41	69
Всього						60	100
Залік у вигляді усної співбесіди						10	15
Всього по дисципліні						60	100
Індивідуальна робота, у т.ч.:							
- участь у наукових конференціях, друк тез-доповідей						10	15
- участь у заходах неформальної освіти за наявності документального підтвердження						10	15
- індивідуальні завдання						2	8

Таблиця 9 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання - залік

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Навчально-наукова лабораторія
«Менеджменту та консалтингу»
№ 207 (73,8 м2)

Навчальний корпус № 5, вул. Георгія Гонгадзе, 3а
Спеціальне технічне обладнання:

Комп'ютери на базі процесора
Intel Celeron 1000/128Mb/40Gb – 11 шт.

Комп'ютери на базі процесора
AMD Sempron NF 6150/1Gb/17 – 1 шт.

Телевізор LG 47LIV540V – 1 шт.
Wi-Fi.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN
93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652: MS Windows
XP – 12 од.

Google Chrome – 12 од.

Mozilla Firefox – 12 од. jSolutions 2

модуля: CRM та Персонал

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet.

Устаткування:

Столи:

комп'ютерні – 12 шт.

учнівські – 12 шт.

Стільці комп'ютерні – 12 шт.

Учнівські лавки – 12 шт.

Стіл для викладача – 1 шт.

Стілець для викладача – 1 шт.

Трибуна – 1 шт.

Фліпчарт – 1 шт.

Дошка для крейди темно-зеленого кольору – 1 шт.8.

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Базова література

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. №1805-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
3. Гуменюк Г. М., Копилець Д. М., Дівнич О. С. Організація туристичних подорожей : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. 253 с. URL: <https://surl.lu/rizfnl>
4. Дьордяк О. В. Міжнародно-правове регулювання діяльності з надання туристичних послуг : монографія. Одеса : Фенікс, 2021. 180 с.
5. Пашков В. М., Гнедик Є. С. Правове регулювання медичного туризму в умовах війни в Україні : монографія. Харків : Право, 2022. 188 с.
6. Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2022. 232 с. URL: <https://surl.lt/gkvtud>
7. Романів П. В. Державне та регіональне управління в туризмі : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2025. 104 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/08/Romaniv_Derzh.-ta-reh.-upravl_posibnyk_2025.pdf
8. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму : навчальний посібник. 4-те вид., переробл. та допов. Київ : Алерта, 2023. 378 с.
9. Мальська М. П., Паньків Н. М. Світовий досвід виникнення та розвитку туризму : навчально-методичний посібник. Київ : Каравела, 2025. 130 с.

Інформаційні ресурси

16. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Навчальне видання

Правове регулювання туристичної діяльності

Методичні рекомендації

Укладач: **Прогонюк** Людмила Юріївна

Формат 60×84 / 16 Ум. друк. арк.

Тираж 30 прим. Зам № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013 р.